

فرا تحلیلی بر تاثیر امنیت بر حضور زنان در فضاهای سبز شهری ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۵/۳۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۶/۳۰

کد مقاله: ۷۰۲۸۸

سجاد رنجبر همقاوندی^{۱*}، کوروش افضلی^۲، مینارضائی^۳

چکیده

مفهوم امنیت زنان در فضاهای سبز شهری دارای اهمیت بوده و پژوهش حاضر در صدد بررسی و فرا تحلیلی کیفی مطالعات انجام شده در این حوزه می باشد. این پژوهش با هدف ترکیب نتایج پژوهش‌های صورت گرفته در حوزه مفاهیم "امنیت زنان" و "فضاهای سبز شهری" انجام شد و در گام نخست تمامی مقالات علمی-پژوهشی منتشر شده بدون اعمال محدودیت زمانی، با کلید واژه امنیت زنان از پایگاه‌های اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی و پایگاه استنادی نورمگز استخراج شد که ۱۳۸۰ مقاله را در بر گرفت. در ادامه ۲۲ مقاله که شامل واژه‌های فضاهای سبز شهری در عنوان، چکیده و یا کلمات کلیدی بودند، برای استخراج داده‌ها و بررسی بیشتر گزینش شدند و جامعه آماری پژوهش را تشکیل داده‌اند. به منظور انجام فرا تحلیلی ۱۳ پژوهش انجام شده بین سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۰ در زمینه امنیت زنان در فضاهای سبز شهری انتخاب گردید به طور کلی می توان گفت مولفه‌های کالبدی، اجتماعی، مدیریتی، دسترسی، عملکردی، کیفیت دید بر میزان امنیت زنان در فضاهای شهری مؤثر بوده است و شاخص عدم نظارت اجتماعی در اولویت اول بر میزان امنیت زنان و حضورشان در فضاهای سبز شهری مؤثر بوده است.

واژگان کلیدی: امنیت، حضور، زنان، فضاهای سبز شهری، ایران

۱- دانشجوی دکتری شهرسازی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان (نویسنده مسئول) Sajadranjbar9191@gmail.com

۲- استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان

۳- دانشجو دکتری شهرسازی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان

۱- مقدمه

امروزه بیش از نیمی از جمعیت جهان را زنان تشکیل می‌دهند. حضور زنان در انواع عرصه‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی گردیده است. رعایت حقوق منشور شهروندی ایجاب می‌کند که زنان در جامعه و فضاهای شهری حضور یابند و آنان نیز همانند مردان، باید از شرایط برابر برای حضور در فضاهای عمومی شهری برخوردار باشند. ایجاد هرگونه محدودیت در استفاده زنان از فضاهای عمومی و پارک‌ها، بر میزان سرزندگی و کیفیت زندگی و سلامت آنان تأثیر می‌گذارد و می‌تواند مانعی بر سر راه توسعه پایدار همه جانبه محسوب شود. از این رو امروزه، برنامه ریزی شهری در واکنش به رهیافت‌های گذشته، که در تعریف، تفسیر و اقدام برای برنامه ریزی، تجربه زنان در فضاهای عمومی را نادیده می‌گرفت، به شدت به ابعاد جنسیتی حساسیت نشان می‌دهد. (آذر و محمدی بیرنگ: ۱۳۹۸).

امنیت یکی از مولفه‌های حضورپذیری شهروندان در فضاهای عمومی است. با توجه به اینکه زنان بیشتر در معرض تهدیدات اجتماعی قرار دارند، تأمین امنیت فضاهای شهری برای حضورپذیری این قشر، اهمیت بیشتری دارد.

اهمیت ایجاد امنیت برای زنان در فضاهای شهری از این جهت است که در پی آن، حضورپذیری کودکان و مردان را نیز به همراه خواهد داشت؛ زیرا محوریت و مدیریت یک خانواده بر زن استوار بوده و با حضورپذیری زنان در فضای شهری، به تبع آن زمینه لازم برای کودکان، نوجوانان و مردان نیز فراهم می‌شود. ضرورت بررسی این موضوع زمانی آشکارتر می‌شود که آزادی حضور در فضاهای شهری به عنوان شاخص سنجش تبعیض اجتماعی مورد ارزیابی قرار گیرد؛ بنابراین نبود امنیت برای زنان، چه به صورت واقعی و چه بالقوه، سبب می‌شود که زنان نتوانند شهروند تمام عیار به شمار بیایند و به راحتی در فضاهای عمومی حضور آزادانه و مشارکت فعال داشته باشند (صفایی پور و همکاران، ۱۳۹۴: ۷). درحقیقت، ترس از خشونت در فضاهای عمومی، بر زندگی‌های روزمره زنان تأثیر می‌گذارد (Viswanath, Seth and Mehra, 2015: 3) از جمله مهمترین فضاهای عمومی شهری که بایستی بستر مناسب را جهت حضور زنان و به تبع آن کودکان و مردان را در پی داشته باشد، فضاهای سبز عمومی شهری می‌باشد.

در خصوص روش پژوهش می‌توان گفت، فراتحلیل با نگاه تراکمی نسبت به نتایج فعالیت‌های پژوهشی سعی دارد که تصویری کلی از تحقیقات را در حوزه‌های مختلف ارائه دهد و به پژوهشگر این امکان را بدهد که داده‌های بدست آمده از بررسی چندین مطالعه را با هم ترکیب کند و به نتایج جامع تری برسد (سلیمی و مکنون، ۱۳۹۷). این پژوهش، به منظور مرور نظام مند مطالعات حوزه امنیت زنان و حضورشان در فضاهای سبز شهری، که هدف اصلی این مطالعه است، از روش فراتحلیل کیفی استفاده کرده است. فراتحلیلی کیفی بر خلاف فراتحلیل کمی که جنبه‌ی استنباطی دارد و با بهره‌گیری از روش‌های آماری به ادغام نتایج پژوهش‌های مختلف در یک حوزه به منظور دستیابی به نتایج کاربردی تر اقدام می‌کند، بیشتر از آمارهای توصیفی استفاده می‌کند و مشخص کردن فراوانی، درصد فراوانی، فراوانی تجمعی و درصد فراوانی تجمعی نیز از مهمترین ارکان این تحلیل محسوب می‌شود (سلیمی و مکنون، ۱۳۹۷). به طور کلی فراتحلیل کیفی در مطالعاتی که برخی از منابع مورد نظر به روش‌های کیفی انجام شده‌اند یا زمانی که جنبه‌های توصیفی بیش از ابعاد تحلیلی مد نظر باشند و همچنین در مواردی که گزارش‌های مربوط به تحلیل‌های کمی در منابع مورد نظر الگوهای تکرار شونده چندانی نداشته باشند، بیشتر مورد استناد قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر در این جا رویکرد کیفی در روش‌شناسی پژوهش مطرح نیست، بلکه به کارگیری یا عدم به کارگیری تحلیل‌های آماری استنباطی از جمله بررسی اندازه‌تأثیر متغیرها است که کمی یا کیفی بودن فرا تحلیل را مشخص می‌کند.

این پژوهش، با بررسی ادبیات موضوع از طریق مطالعه‌ی اسنادی آغاز و سپس با جستجو و گردآوری آثار و منابع لازم ادامه یافت. فرایند جستجو با مراجعه به سه سایت ایرانی شامل پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی و پایگاه استنادی نورمگز و گوگل اسکولار و استخراج تمامی مقاله‌های علمی و پژوهشی فارسی در حوزه‌ی امنیت زنان در ایران بدون محدودیت زمانی بوده است. مقاله‌های استخراج شده در گام نخست ۱۳۸۰ مقاله را در بر می‌گرفت؛ در ادامه از بین این ۱۳۸۰ مقاله، ۲۲ مقاله‌ای که شامل واژه فضای سبز شهری در عنوان، چکیده یا کلمات کلیدی بودند، برای استخراج داده‌ها و بررسی بیشتر گزینش شدند. به منظور انجام فراتحلیل ۱۳ پژوهش انجام شده بین سال‌های ۱۳۹۰-۱۴۰۰ در زمینه امنیت زنان در فضاهای سبز شهری انتخاب گردید.

گام بعدی در فرایند فراتحلیل، تهیه جداول استخراج داده‌ها بود که با مراجعه به نمونه‌های مشابه از فراتحلیل‌های کیفی در ایران و مشخص ساختن قالب‌های مضمونی و چارچوب لازم برای انجام استخراج داده‌ها، صورت گرفت. این جداول ابتدا برای یکایک مقالات تکمیل و سپس یافته‌ها بر اساس تجمیع داده‌های این جداول ساماندهی، ارائه و توصیف شده است.

در این پژوهش در فرایند فراتحلیل کیفی، به روندها و فنون زیر به منظور افزایش روایی و پایایی تحقیق توجه شد:

- طیف گسترده‌ای از مطالعات قبلی به فرایند تحقیق وارد شد.
- مقالات انتخاب شده از مجلات علمی - پژوهشی که دارای اعتبار بالایی هستند، مورد پژوهش قرار گرفتند.
- جداول و ابزار استخراج داده‌ها طبق قالب مقالات علمی پژوهشی با روش فراتحلیل تهیه شدند.

- بارها به متن مقالات و جداول مراجعه و داده‌ها بازخوانی شد تا همگونی یافته‌ها و واقعیت‌های موجود در اسناد محرز شود.
- هر یک از مقالات در قالب جداول و بر اساس مضامین منتخب کدگذاری شد. آن‌گاه مضامین حاصل سازمان‌دهی و در قالب جداول تفکیک شده بر اساس مقوله‌های اصلی مورد نظر، در کنار یکدیگر قرار گرفتند تا توصیف جامع‌تری از وضع موجود به دست آید.
- قابلیت اتکا و همسانی نتایج، از طریق کنار هم قرار دادن یافته‌های به دست آمده در هر مرحله کنترل شد و همچنین اگر در هر مرحله از تحقیق تناقضی اتفاق می‌افتاد، داده‌ها بازبینی می‌شد.

۲- پیشینه تحقیق و مبانی نظری

بر اساس تئوری نیازها در هرم مازلو، امنیت یکی از نیازهای ضروری و پایه‌ای برای تعالی انسان تلقی می‌شود، درست شبیه نیازهای فیزیولوژیک انسان که برای تداوم حیات ضرورت دارد و ارتقاء این مولفه برای سلامت و سعادت انسان‌ها و در نتیجه بر جامعه تاثیر مستقیم دارد (رضائی، ۱۳۹۱، ۲۲).

دیانت (۱۳۹۱)، در پایان نامه کارشناسی ارشد تحت عنوان "بررسی احساس امنیت زنان در فضاهای عمومی مطالعه موردی: زنان ساکن در محلات مجاور با پارک آزادی شهر شیراز" به این نتیجه دست یافته است که با افزایش سن، میزان احساس امنیت زنان افزایش می‌یابد و زنان متأهل و شاغل احساس امنیت بیشتری در فضاهای عمومی مثل پارک دارند. احمدی و کلدی (۱۳۹۱)، در مقاله "بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان در شهر سنج و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن" به بررسی عوامل تأثیرگذار در احساس امنیت زنان پرداخته است. یافته‌های توصیفی این تحقیق بیانگر احساس امنیت اجتماعی متوسط در بین زنان شهر سنج است و یافته‌های تحلیل حاکی از روابط معنادار بین امنیت محل سکونت و حمایت اجتماعی با احساس امنیت اجتماعی زنان می‌باشد. پایدار و همکاران (۲۰۱۷)، نیز به این نتیجه مهم دست یافتند که نظارت ثابت و پویای شهروندان، نزدیکی به مغازه‌ها، مدارس و پارک‌ها، فضاهای باز و حضور افراد آشنا، به عنوان مهمترین عوامل برای افزایش حس امنیت زنان، نقش دارد.

لوبوا و ام تانی (۲۰۰۴) در پژوهش خود با عنوان "فضای شهری و امنیت: یک مورد از بازرسی ایمنی دارالسلام برای زنان" معتقدند که ترس از جرم رفتار و حالات را در فضاهای شهری تغییر می‌دهد و این اثرات روی زنان و دیگر گروه‌های آسیب‌پذیر اجتماعی و اقتصادی شدیدتر است؛ اثراتی نظیر اینکه: حرکت‌های آن‌ها را محدود می‌کند و به ویژه بعد از تاریک شدن هوا موجب در خانه ماندن آن‌ها می‌شود و فرصت‌های اجتماعی و اقتصادی آن‌ها را کاهش می‌دهد. در این فرآیند آن‌ها از فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی نظیر کار کردن تا دیروقت و یا شغل‌هایی که شیفتی هستند و یا کلاس‌های عصر و نظایر آن مستثنی می‌شوند و البته در این گونه موارد همواره زنان فقیر بیشتر قربانی جنایت و ترس از آن می‌شوند.

دیاس و همکاران (۲۰۰۷) در برزیل، نقش آرایش فضایی در ایجاد رفتارهای خاص استفاده‌کنندگان بررسی شد. نتایج تحقیق آن‌ها نشان می‌دهد عوامل اجتماعی و فضایی با توجه به اثری که بر اجزای محیطی و شناخت فضایی محیط‌های باز شهری دارند، بر کمبود امنیت و افزایش جرم تاثیرگذارند.

کرمونا (۲۰۱۱)، در مقاله‌ای با عنوان "طبقه بندی فضاهای عمومی معاصر" ضمن دسته‌بندی فضاهای عمومی شهری به بررسی انواع فضاها از جمله فضاهای جداشده، فضاهای ناتوان‌کننده، فضاهای سوم، فضاهای حیطه بندی و جدا شده به تأثیرات و نتایج مدیریت فضاهای عمومی شهری پرداخته است.

گارژوبولو و همکاران (۲۰۲۰) در مطالعه‌ای به ارزیابی ادراک ایمنی زنان در یک کریدور مسیر شهری در بارسلونا پرداخته‌اند. در این پژوهش نگارندگان بر اساس مصاحبه انجام شده با زنان، عوامل و شاخص‌های فضایی مؤثر بر ادراک ایمنی زنان شامل دید، تراکم پوشش گیاهی، روشنایی و نوع کاربری زمین، شناسایی و بر اساس آن‌ها و به کارگیری سیستم اطلاعات جغرافیایی، نقشه ادراک ایمنی زنان در این کریدور را ترسیم کردند.

لازم به ذکر است که تاکنون پژوهشی با عنوان فراتحلیل در موضوع امنیت و به ویژه امنیت زنان انجام نشده است و این پژوهش با هدف ترکیب نتایج پژوهش‌های صورت گرفته در حوزه مفاهیم "امنیت زنان" و "فضاهای سبز شهری" انجام گرفته است.

معنای لغوی امنیت، احساس و اطمینان خاطر است (ماندل، ۱۳۷۹). در فرهنگ معین امنیت با معانی ایمن شدن، در امان بودن و بی‌بیمی آمده است (معین، ۱۳۸۴). برخی از صاحب‌نظران در تعریف امنیت به مفهوم راهی از تهدیدها و مقابله با آن تأکید داشته‌اند. فضاهای شهری منعکس‌کننده روابط قدرت می‌باشند که رفتارها و تفاوت‌های زن و مرد آن جامعه را بیان می‌کنند. ترس زنان از حضور در فضاهای عمومی شهر بر اساس واقعیت‌ها می‌باشد. زنان به خوبی می‌دانند که در چه زمانی و از کدام فضای شهری استفاده کنند (وجود رابطه بین احساس ترس و تجربه خشونت). اگر زنان به خاطر ترس نتوانند از فضای عمومی خاص (مانند پارک‌ها) استفاده کنند، این نوع از فضاها برای تمامی افراد از لحاظ امنیتی روز به روز کاهش می‌یابد. بر این اساس، تحقق حقوق شهروندی و عدالت اجتماعی، مهیا شدن زمینه توسعه پایدار شهر (از لحاظ مؤلفه اجتماعی و فرهنگی)، ارتقاء کیفیت

محیطی پارک‌ها، زندگی اجتماعی شهری و کاهش ترس و قربانی شدن زنان از مواردی می‌باشند که ضرورت تأمین امنیت پارک‌ها را برای استفاده زنان از این فضاهای شهری را آشکار می‌سازد (Dame & Grant; 2002:51).

امنیت به عنوان یک حق بنیادین و پیشین‌سازی برای ابقاء و ارتقاء رفاه و سلامت مردم و یکی از ابعاد اصلی در بحث شهروندی است. بر اساس تئوری نیازها در هرم مازلو امنیت یکی از نیازهای ضروری و بنیادی برای تعالی انسان تلقی می‌شود (پاکزاد و بزرگ، ۱۳۹۶: ۱۶) وجود امنیت در محیط‌های شهری یکی از الزامات اساسی کیفیت زندگی محسوب می‌شود (صفایی پور و همکاران، ۱۳۹۴: ۶). در این میان ترس عاملی برای محرومیت زنان برای رفتن به فضاهای عمومی شهر می‌باشد. زنان و دیگر گروه‌های آسیب‌پذیر در واکنش به ترس وارد فضاهای عمومی شهری مخصوصاً در شب نمی‌شوند (دیانت، ۱۳۹۱: ۸). امنیت از شاخص‌های کیفی زندگی در شهرها می‌باشد. فقدان امنیت در فضاهای مسکونی شهری می‌تواند آسیب‌های اجتماعی جدی را ایجاد نماید. از آنجاکه فضاهای شهری امروزی، یکی از عواملی است برای وقوع ناهنجاری‌های شهری و در نتیجه عدم وقوع امنیت در شهر، لذا بررسی جنبه‌های کیفی و کمی امنیت، چه از لحاظ کالبدی و چه از لحاظ اجتماعی در داخل هر یک از فضاهای شهری امری ضروری است (قرایی، ۱۳۸۹: ۱۸).

یکی از تئوری‌های مطرح شده در بحث امنیت شهری، نظریه «فضای قابل دفاع»^۱ می‌باشد. این نظریه در سال ۱۹۷۲، توسط اسکار نیومن بیان گردید. رویکرد دیگری در زمینه طراحی در دهه ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ با عنوان CITED (جلوگیری از جرم از طریق طراحی محیطی) مطرح شده است. این ایده بر اساس نظریات نیومن (۱۹۷۲) و ری جفری (۱۹۷۱) انتشار یافت. این نظریه در سال‌های اخیر به عنوان رویکردی فیزیکی-اجتماعی در جرم‌شناسی و برنامه‌ریزی شهری پدیدار شد و این ایده فضای قابل دفاع نیومن را پالایش کرد و بیشتر به یک رویکرد اجتماعی و کلی‌نگر نزدیکتر شد. (Cozens, 2002:132) بنابراین، کارایی معیارهای محیطی و طراحی فیزیکی به عنوان وسیله‌ای برای کاهش جرائم و کاستن احساس عدم امنیت با محیط اجتماعی در هم تنیده است (برتاو، ۱۳۹۱: ۱۱۶)

در سال‌های گذشته مسئولیت زنان در محیط خانه به علل گوناگون بیش‌تر بود، اما امروز زنان بویژه زنان خانه‌دار از اوقات فراغت بیش‌تری نسبت به گذشته برخوردارند. همین امر سبب شده که علایق آن‌ها به سمت فضاهای عمومی بیشتر شود (sotoudeh, 1996). فضای عمومی را می‌توان به دو نوع "نرم فضا" و "سخت فضا" تقسیم کرد. نرم فضا، فضایی طبیعی در داخل یا خارج از شهر است که باغ‌ها، پارک‌ها و فضاهای سبز را شامل می‌شود. این فضا می‌تواند بدون شکل و لبه مشخص باشد و لزوماً به حصار و محدوده معین نیاز ندارد؛ همچنین از شلوغی شهر می‌کاهد در واکنش به فشردگی محیط ساخته می‌شود و عملکردی تفریحی دارد. سخت فضا، فضایی است که از اطراف به بدنه‌های معماری شده محصور می‌شود. این فضا قابل اندازه‌گیری و قابل ادراک است و فعالیت‌های انسانی در آن جاری هستند. پارک برخلاف باغ‌های خصوصی قرن ۱۸، علاوه بر بهسازی محیط، باید به عنوان مکانی عمومی برای گذران اوقات فراغت شهروندان و پاسخ به نیازهای تفریحی، گردشگری مردم در نظر گرفته می‌شود. (بهبهانی، ۱۳۷۳: ۳۲)

المستد اولین نظریه پرداز پارک‌های شهری قرن نوزدهم، معتقد بود که حضور پارک به عنوان قطعه‌ای از طبیعت در شهر ضرورت دارد و در طراحی، پارک را با فضاهای فرهنگی، ورزشی تجهیز می‌کرد. با این وجود در این دوره به کارگیری سبک‌های انتقادی، گیاهان غیر بومی به عنوان کلیشه منظر در فضاهای شهری پذیرفته شد. (قدوسی، ۱۳۷۹: ۵۱) امروزه در شهرهای ایران پارک‌ها جزئی از فضاهای زیست‌روزمره افراد هستند که به مصرف می‌رسند جماعت پارک‌رو، به گروه‌های مختلفی تقسیم می‌شوند. هر گروهی از پارک‌ها به شیوه خود استفاده می‌کنند و ارضا و التذاذ مورد نیاز خود را می‌طلبند (اجلالی و انجم شعاع، ۱۳۹۱: ۱۱۲) پارک‌های شهری به عنوان یکی از مهمترین فضاهای عمومی خدماتی نقش زیادی در ارتقای شرایط اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، زیست‌محیطی نواحی شهری دارند این فضاها به موازات رشد و متراکم شدن نواحی شهری در جوامع مختلف مورد توجه قرار گرفته‌اند، راهبردهای گوناگون برای مکانیابی و توزیع آن‌ها در محیط‌های شهری ابداع و به کار گرفته شده است.

۳- بحث و یافته‌های پژوهش

در این جا به تجزیه و تحلیل اطلاعات و نحوه اجرای روش فراتحلیل می‌پردازیم. واژه‌های مورد تحقیق در مقالات عبارتند از: امنیت زنان و فضاهای سبز شهری

در گام نخست تمامی مقالات علمی-پژوهشی منتشر شده بدون اعمال محدودیت زمانی، با کلید واژه امنیت زنان از پایگاه‌های اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی و پایگاه استنادی نورمگز استخراج شد که ۱۳۸۰ مقاله را در بر گرفت. در ادامه ۲۲ مقاله که شامل واژه‌های فضاهای سبز شهری در عنوان، چکیده و یا کلمات کلیدی بودند، برای استخراج داده‌ها و بررسی بیشتر گزینش شدند و جامعه آماری پژوهش را تشکیل داده‌اند. به منظور انجام فراتحلیل ۱۳ پژوهش انجام شده بین سال‌های ۱۳۹۰-۱۴۰۰ در زمینه امنیت زنان در فضاهای سبز شهری انتخاب گردید.

جدول شماره ۱- نمونه ها (مقالات منتشر شده در حوزه کلمات کلیدی که در چارچوب قرار گرفته اند)

سال	منبع	نوع	عنوان
۱۳۹۸	پژوهش‌های بوم‌شناسی شهری، سال دهم، شماره ۲، پیاپی ۲۰، پاییز و زمستان ۱۳۹۸	علمی- پژوهشی	تحلیل احساس امنیت زنان در فضاهای عمومی با تاکید بر پارک های شهری، مطالعه موردی تبریز
۱۳۹۸	نیزوهش های معماری و محیط، گروه معماری دانشگاه زنجان شماره ۳، سال دوم، بهار و تابستان ۱۳۹۸	علمی- پژوهشی	نگرشی کاربردی به احساس امنیت زنان در پارک های درون شهری مورد مطالعه شهر بجنورد
۱۳۹۰	جامعه شناسی تاریخی، دوره ی ۳، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۰	علمی- پژوهشی	زنان و امنیت در فضاهای عمومی شهری (مطالعه موردی پارک آزادی شیراز)
۱۳۹۸	جغرافیا و روابط انسانی، تابستان ۱۳۹۸، دوره ۲، شماره ۱، پیاپی ۵	علمی- پژوهشی	بررسی احساس امنیت زنان در فضاهای شهری (مطالعه موردی: پارک بعثت منطقه ۱۶ شهرداری تهران)
۱۳۹۷	فضای گردشگری، سال هشتم، شماره ۳۱	علمی- پژوهشی	احساس امنیت زنان با توجه به طراحی کالبدی در پارک سیفیه ملایر
۱۴۰۰	مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۶۵، بهار ۱۴۰۰	علمی- پژوهشی	ارزیابی و سنجش عوامل امنیت زنان در پارک های شهری با تاکید بر بهره وری اجتماعی و امنیت محیطی (نمونه موردی: پارک کودک شهر ایلام)
۱۳۹۹	پژوهش های راهبردی مسال اجتماعی ایران، سال نهم، شماره پیاپی ۲۸، شماره اول، بهار ۱۳۹۹	علمی- پژوهشی	سنجش رضایتمندی زنان از کیفیت فضاهای عمومی انحصاری با تاکید بر حس ایمنی نمونه مطالعاتی: پارک بوستان مادران، شهر جدید اندیشه، تهران
۱۳۹۶	مطالعات اجتماعی روانشناختی زنان، سال ۱۵، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۶	علمی- پژوهشی	امنیت زنان در فضاهای عمومی شهری و بررسی عوامل فیزیکی مؤثر بر آن (نمونه موردی پارک ائل گلی تبریز)
۱۳۹۵	هویت شهر، شماره بیست و هفتم، سال دهم، پاییز ۱۳۹۵	علمی- پژوهشی	ارزیابی عوامل مؤثر بر تأمین امنیت شهری به منظور افزایش حضور بانوان در فضاهای عمومی شهری (مطالعه موردی: پارک ساعی تهران)
۱۳۹۷	جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دوره ۱۰، شماره ۳، پاییز ۱۳۹۷	علمی- پژوهشی	سنجش مؤلفه های اثرگذار بر حس امنیت و حضور زنان در فضاهای شهری (مطالعه موردی: پارک شهر گرگان)
۱۳۹۹	آمایش محیط، شماره ۵۰، پاییز ۱۳۹۹	علمی- پژوهشی	تحلیل مؤلفه های تأثیرگذار بر احساس امنیت اجتماعی زنان در فضاهای عمومی سبز مورد پژوهی: پارک نیاوران، منطقه یک شهرداری تهران
۱۳۹۸	معماری شناسی، سال دوم، شماره ۹، خرداد ۱۳۹۸	علمی- پژوهشی	تأثیر امنیت و فضای جنسیتی بر افزایش حضور بانوان در فضای شهری (نمونه موردی: پارک بانوان شیراز)
۱۳۹۴	مطالعات پلیس زن، دوره ۱۳۹۴، شماره ۲۳، پاییز و زمستان ۱۳۹۴	علمی- پژوهشی	بررسی احساس امنیت زنان در پارک های شهری با تاکید بر شاص های محیطی (کالبدی) و اجتماعی (نمونه موردی: شهر ایلام)

۳-۱- جمع بندی داده‌های استخراج شده از مقالات

تمامی پژوهش‌های مورد بررسی در چارچوب فراتحلیل در بازه زمانی ۱۴۰۰-۱۳۹۰ انجام شده است.

ماهیت ۸۴٫۶۲ درصد از پژوهش های مورد بررسی در چارچوب فراتحلیل کاربردی و ۷٫۶۹ درصد کاربردی -توسعه ای و ۷٫۶۹ درصد کاربردی نظری می باشد. روش تحقیق ۹۲٫۳۰ درصد از پژوهش های مورد بررسی در چارچوب فراتحلیل توصیفی-تحلیلی و ۷٫۷۰ درصد پیمایشی-میدانی می باشد. فنون گردآوری داده ۹۲٫۳۰ درصد از پژوهش های مورد بررسی در چارچوب فراتحلیل پرسش نامه و ۷٫۷۰ درصد مصاحبه و مشاهده می باشد. (جدول ۳)

جدول شماره ۲- سال های انجام پژوهش ها (ماخذ: نگارنده)

سال ها	فراوانی	درصد
پیش از ۱۳۸۰	۰	۰
از ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۰	۱	۷٫۷۰
پس از ۱۳۹۰	۱۲	۹۲٫۳۰

جدول شماره ۳- جزئیات روش تحقیق پژوهش های انجام گرفته (ماخذ: نگارنده)

روش	فراوانی	درصد
کاربردی	۱۱	۸۴٫۶۲
توسعه ای	۰	۰
کاربردی-توسعه ای	۱	۷٫۶۹
کاربردی-نظری	۱	۷٫۶۹
بنیادی	۰	۰
توصیفی - تحلیلی	۱۲	۹۲٫۳۰
پیمایشی - میدانی	۱	۷٫۷۰

۰	۰	ترکیبی	فنون گردآوری داده‌ها
۰	۰	اسنادی - کتابخانه ای	
۷,۷۰	۱	مصاحبه و مشاهده	
۹۲,۳۰	۱۲	پرسش نامه	

جدول شماره ۴- فراوانی نمونه گیری پژوهش‌ها (ماخذ: نگارنده)

درصد	فراوانی	روش و نمونه	روش نمونه گیری
۱۰۰	۱۳	دارد	
۰	۰	ندارد	تعداد نمونه
۱۵,۳۸	۲	زیر ۱۰۰	
۳۰,۷۶	۴	۲۰۰-۱۰۰	
۷,۷۰	۱	۳۰۰-۲۰۰	
۴۶,۱۶	۶	۴۰۰-۳۰۰	

جدول شماره ۵- فراوانی پایایی ابزار سنجش (ماخذ: نگارنده)

درصد	فراوانی	پایایی	پایایی ابزار سنجش
۶۹,۲۳	۹	دارد	
۳۰,۷۶	۴	ندارد	میانگین مقدار پایایی
۱۵,۳۸	۲	از ۰/۵ تا ۰/۷	
۵۳,۸۴	۷	از ۰/۷ تا ۰/۹	
۰	۰	بالتر از ۰/۹	
۳۰,۷۶	۴	ندارد	

جدول شماره ۶- فراوانی مقالات از نظر چارچوب های تحقیق (ماخذ: نگارنده)

درصد	فراوانی	فرضیه و چارچوب	فرضیه و پرسش پژوهش
۱۰۰	۱۳	دارد	
۰	۰	ندارد	

جدول شماره ۷- جزئیات شاخص های مورد استفاده در پژوهش‌ها (ماخذ: نگارنده)

درصد	فراوانی	تعداد شاخص ها	تعداد شاخص های مورد استفاده
۳۰,۷۶	۴	کمتر از ۸ شاخص	
۶۱,۵۴	۸	۸ و بیش از ۸ شاخص	
۷,۷۰	۱	ندارد	

جدول شماره ۸- جزئیات ابزار مورد استفاده در پژوهش‌ها (ماخذ: نگارنده)

درصد	فراوانی	ابزار	ابزار تحلیل
۷,۷۰	۱	آزمون همبستگی پیرسون	
۷,۷۰	۱	آزمون آماری	
۷۶,۹	۱۰	ترکیبی	
۷,۷۰	۱	ندارد	

۱۰۰ درصد از پژوهش های مورد بررسی در چارچوب فراتحلیل دارای روش نمونه گیری می باشند و تعداد نمونه ۱۵,۳۸ درصد از پژوهش های مورد بررسی در چارچوب فراتحلیل زیر ۱۰۰ نفر و ۳۰,۷۶ درصد ۱۰۰-۲۰۰ نفر و ۷,۷۰ درصد ۲۰۰-۳۰۰ نفر و ۴۶,۱۶ درصد ۳۰۰-۴۰۰ نفر می باشد. (جدول ۴)

۶۹,۲۳ درصد از پژوهش های مورد بررسی در چارچوب فراتحلیل دارای پایایی ابزار سنجش می باشند و میانگین مقدار پایایی ۱۵,۳۸ درصد از پژوهش های مورد بررسی در چارچوب فراتحلیل از ۰/۵ تا ۰/۷ و ۵۳,۸۴ درصد از ۰/۷ تا ۰/۹ می باشد. (جدول ۵)

۱۰۰ درصد از پژوهش های مورد بررسی در چارچوب فراتحلیل دارای فرضیه و پرسش پژوهش می باشند. (جدول ۶)
تعداد شاخص های مورد استفاده ۳۰,۷۶ درصد از پژوهش های مورد بررسی در چارچوب فراتحلیل کمتر از ۸ شاخص و ۶۱,۴ درصد ۸ و بیش از ۸ شاخص و ۷,۷۰ درصد فاقد شاخص می باشد. (جدول ۷)

ابزار تحلیل در ۷۶,۹ درصد از پژوهش های مورد بررسی در چارچوب فراتحلیل ترکیبی و ۷,۷۰ درصد آزمون همبستگی پیرسون و ۷,۷۰ درصد آزمون آماری و ۷,۷۰ درصد فاقد ابزار تحلیل می باشد. (جدول ۸)

جدول شماره ۹- جمع بندی شاخص ها

فرآوانی	شاخص ها	مولفه
۶	روشنایی در طول شب	کیفیت دید
۱	وضعیت نگهداری لامپ ها	
۱	مکان قرارگیری لامپ ها	
۱	کیفیت روشنایی معابر	
۱	تعداد مسیرها با روشنایی کافی	
۱	کاهش نور توسط درختان	
۱	وجود لامپ های شکسته و سوخته	
۲	تشخیص چهره افراد از فاصله ۲۵ متری-۲۰ متری	
۱	نقش نور در شناسایی نشانه ها و نقشه های راهنمایی	
۸	نظارت طبیعی -امکان نظارت بر فضای بازی کودکان-نظارت-نظارت و مراقبت از فضا	
۱	چشم انداز	
۲	نورپردازی	
۱	موانع دید در مسیر پیش رو از جمله لبه تیز، بوته و حصار	
۱	واسطه پوشش گیاهی و درختان مانع دید	
۱	میزان ضرورت وجود آینه های امنیتی در اطراف کنجها	
۱	تردد وسایل نقلیه	دسترسی
۱	وضعیت تردد در شب	
۱	وضوح بودن مسیر حرکتی	
۱	قابل مشاهده بودن تردد سایر افراد	
۱	وضعیت پیاده رو ها و معابر	
۱	امکان دور شدن از محل خطر و فرار به مکان امن	
۲	امکان پیش بینی مسیر حرکتی- وجود نشانه ها و نقشه های کافی جهت شناسایی مسیر	
۱	دسترسی به خدمات حمل و نقل	
۱	دسترسی به کمک	
۱	کیفیت راه ها و مسیرهای دسترسی	
۴	کنترل دسترسی و پشتیبانی-دسترسی	
۱	ورودی و خروجی	
۱	دسترسی به امکانات و تجهیزات محیطی	
۳	بهداشت محیط -زباله های رها شده در فضا-آلودگی محیطی	
۱	آلودگی صوتی	
۱	آلودگی بصری	
۱	وجود تابلوهای اعلان خطر	
۱	شنیدن صدا در موقع خطر	
۱	وجود وندالیسم، خراب کاری و نقاشی های دیواری	
۱	امکان بروز فعالیت های غیرقانونی در فضا	
۱	میزان راحتی ورود مزاحم به سرویسهای بهداشتی	
۲	مدیریت محیطی-مدیریت و نگهداری	
۲	محافظت از درختان، چراغها و تابلوها-نگهداری	
۱	کیفیت طراحی فضا	
۲	آشنایی با فضا	کالبدی
۲	وجود کنج ها-	
۱	فضاهای جدا افتاده	
۴	وضعیت مبلمان	
۱	گم نشدن در فضا	
۲	مناطق ناامن	
۱	وجود مسیرهای مخفی	
۲	امنیت فیزیکی-امنیت محیطی	
۱	فرورفتگی و عقب نشینی	
۱	وجود امان و بناهای شاخص	

مؤلفه	شاخص‌ها	فراوانی
	تعداد نیمکتهای موجود	۱
	وجود فضاهای خالی	۱
	لزوم محوطه سازی و طراحی بهتر فضا-منظرسازی	۲
	وضوح طراحی فضا	۱
	تصویر ذهنی از فضا	۱
	فرم فضا	۱
	اطلاعات محیطی	۱
	کیفیت محیطی	۱
	خوانایی	۱
	پوشش گیاهی	۱
	نحوه پیوستگی فضا با محیط اطراف	۱
	دعوت شدگی به فضا	۱
	ازدحام فضا	۱
	مناسب سازی محیطی	۱
	کاربری مختلط	۳
	کیفیت کاربری‌ها	۱
	حیات شبانه کاربری‌ها	۱
	میزان استفاده متناقض از فضا	۱
	کمبود فضای فرهنگی و ورزشی	۱
	امکانات گذران اوقات فراغت کوتاه برای جوانان مانند کتابخانه و سفره خانه	۱
فعال بودن فعالیتهای موجود در فضا در طول شبانه روز	۱	
سازگاری فعالیتهای موجود	۱	
کیفیت فعالیت‌ها	۱	
کاربری انتظامی و محل استقرار پلیس-پارکبان	۲	
بیش از حد خلوت یا خالی از جمعیت بودن فضا	۱	
تراکم جمعیت	۲	
ویژگی‌های مجاورت مکانی	۱	
ویژگی‌های سنی	۴	
ویژگی‌های سطح تحصیلات	۳	
ویژگی‌های مدت اقامت و وضعیت اشتغال	۲	
زمان استفاده از پارک	۳	
مدت استفاده از پارک-مدت ماندگاری	۲	
وضعیت مالی	۱	
تاهل	۱	
گروه‌گرایی	۱	
حس تعلق	۱	
سرمایه اجتماعی	۱	
تعاملات اجتماعی	۲	
مشارکت اجتماعی	۱	
تعداد دفعات مراجعه	۱	
عامل مراجعه	۱	
تعداد همراه	۱	
داشتن خاطره بد از وضعیت ناامن فضا	۱	
تجمع جمعیت ناآشنا و غریبه	۱	
قلمرو-قلمروپایی	۲	
میزان تعامل پذیری افراد در فضا	۱	
ترجیح میزان استفاده از فضا	۱	
عدالت اجتماعی فضا	۱	
عملکردی	کاربری مختلط	۳
	کیفیت کاربری‌ها	۱
	حیات شبانه کاربری‌ها	۱
	میزان استفاده متناقض از فضا	۱
	کمبود فضای فرهنگی و ورزشی	۱
	امکانات گذران اوقات فراغت کوتاه برای جوانان مانند کتابخانه و سفره خانه	۱
	فعال بودن فعالیتهای موجود در فضا در طول شبانه روز	۱
	سازگاری فعالیتهای موجود	۱
	کیفیت فعالیت‌ها	۱
	کاربری انتظامی و محل استقرار پلیس-پارکبان	۲
	بیش از حد خلوت یا خالی از جمعیت بودن فضا	۱
	تراکم جمعیت	۲
	ویژگی‌های مجاورت مکانی	۱
	ویژگی‌های سنی	۴
	ویژگی‌های سطح تحصیلات	۳
	ویژگی‌های مدت اقامت و وضعیت اشتغال	۲
	زمان استفاده از پارک	۳
	مدت استفاده از پارک-مدت ماندگاری	۲
	وضعیت مالی	۱
	تاهل	۱
گروه‌گرایی	۱	
حس تعلق	۱	
سرمایه اجتماعی	۱	
تعاملات اجتماعی	۲	
مشارکت اجتماعی	۱	
تعداد دفعات مراجعه	۱	
عامل مراجعه	۱	
تعداد همراه	۱	
داشتن خاطره بد از وضعیت ناامن فضا	۱	
تجمع جمعیت ناآشنا و غریبه	۱	
قلمرو-قلمروپایی	۲	
میزان تعامل پذیری افراد در فضا	۱	
ترجیح میزان استفاده از فضا	۱	
عدالت اجتماعی فضا	۱	
اجتماعی	ویژگی‌های سنی	۴
	ویژگی‌های سطح تحصیلات	۳
	ویژگی‌های مدت اقامت و وضعیت اشتغال	۲
	زمان استفاده از پارک	۳
	مدت استفاده از پارک-مدت ماندگاری	۲
	وضعیت مالی	۱
	تاهل	۱
	گروه‌گرایی	۱
	حس تعلق	۱
	سرمایه اجتماعی	۱
	تعاملات اجتماعی	۲
	مشارکت اجتماعی	۱
	تعداد دفعات مراجعه	۱
	عامل مراجعه	۱
	تعداد همراه	۱
	داشتن خاطره بد از وضعیت ناامن فضا	۱
	تجمع جمعیت ناآشنا و غریبه	۱
	قلمرو-قلمروپایی	۲
	میزان تعامل پذیری افراد در فضا	۱
	ترجیح میزان استفاده از فضا	۱
عدالت اجتماعی فضا	۱	

۴- نتیجه‌گیری

امنیت عنصر کلیدی در تدوام حضور بانوان در عرصه‌های اجتماعی است. میان امنیت و حضور زنان همبستگی نسبتاً قوی تأیید شد، تقویت شاخه‌های همبسته، امنیت بانوان را بیشتر و حضور آنان در پارک را پرنرنگتر خواهد کرد. مولفه‌های کالبدی، اجتماعی، مدیریتی، دسترسی، عملکردی، کیفیت دید بر میزان امنیت زنان در فضاهای شهری مؤثر بوده است. در مجموع بررسی امنیت زنان، شاخص عدم نظارت اجتماعی بیشترین اثر را در عدم استفاده زنان از پارک دارد و همچنین شاخص‌های روشنایی در شب در اولویت دوم و شاخص وضعیت مبلمان، سن و کنترل دسترسی در اولویت سوم و آشنایی با محیط، کاربری مختلط، بهداشت محیط و سطح تخصیبات در اولویت چهارم و سایر شاخص‌های ذکر شده در جدول شماره ۱۳ در اولویت پنجم بر میزان امنیت زنان و حضور آن‌ها در فضاهای سبز شهری مؤثر بوده است. احساس امنیت زنان را می‌توان نتیجه‌ی مدیریت و طراحی کلی فضا دانست که در سیاست‌ها و روند توسعه‌ی شهر نیایستی مورد غفلت قرار بگیرد؛ به دیگر سخن، حضورپذیری زنان در برخی فضاهای عمومی شهر اگر پایین است، این امر نتیجه ساختارهای مدیریتی و نظام‌های معنایی آن در ارتباط با نقش زنان در روند توسعه‌ی شهر و شکل دهی کالبدی به آن و در نتیجه القای احساس امنیت پایین به آنها در این فضاها، است. از نظر مقیاس فضاهای سبز عمومی، میزان احساس امنیت زنان در پارک‌های محله‌ای و ناحیه‌ای بطور معنی‌داری پایین‌تر از پارک‌های حاشیه‌خیابان، شهری و فراشهری است.

منابع

۱. اجلالی، پرویز، انجم شعاع، ریحانه، (۱۳۹۱)، زندگی روزمره در پارک‌های شهری: مطالعه مقایسه‌ای پارک‌های تهران و کرمان، دوره ۱۳، شماره ۳، ص ۱۱۱-۱۴۸.
۲. احمدی، محمد، کلدی، علیرضا، (۱۳۹۱)، بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان در شهر سنندج و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن، فصلنامه علمی- پژوهشی زن و جامعه، ۳(۴): ۲۰-۲۰.
۳. آذر، علی، محمدی بیرنگ، مهدیه، (۱۳۹۸)، تحلیل احساس امنیت زنان در فضاهای عمومی با تأکید بر پارک‌های شهری، مطالعه موردی تبریز، دو فصلنامه علمی پژوهش‌های بوم‌شناسی شهری، سال دهم، شماره ۲، پیاپی ۲۰.
۴. آریان کیا، مصطفی، (۱۳۹۷)، سنجش مؤلفه‌های اثرگذار بر حس امنیت و حضور زنان در فضاهای شهری (مطالعه موردی: پارک شهر گرگان)، فصل‌نامه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دوره ۱۰، شماره ۳.
۵. برتاو، عیسی، (۱۳۹۱)، درآمدی بر ارتباط مکان و جرم، نشریه کارگاه، ۵ (۱۹)، ۹۴-۱۲۵.
۶. بلالی اسکویی، آریتا، صداقتی، عاطفه، درتومی، شهلا، (۱۳۹۸)، نگرشی کاربردی به احساس امنیت زنان در پارک‌های درون شهری مورد مطالعه شهر بجنورد، نشریه پژوهش‌های معماری و محیط، گروه معماری دانشگاه زنجان شماره ۳، سال دوم.
۷. بیرانوندزاده، مریم، ابدالی، یعقوب، مومنی چلکی، مهتاب، (۱۳۹۸)، بررسی احساس امنیت زنان در فضاهای شهری (مطالعه موردی: پارک بعثت منطقه ۱۶ شهرداری تهران)، جغرافیا و روابط انسانی، دوره ۲، شماره ۱، پیاپی ۵.
۸. بهبهانی، هما (۱۳۷۷). از باغ‌های دیروزی تا پارک‌های امروزی، شهرداری‌ها، شماره ۳۴.
۹. پاکزاد، جهان‌شاه، بزرگ، حمیده، (۱۳۹۴)، الفبای روانشناسی محیطی برای طراحان، انتشارات دانشگاه تهران.
۱۰. حاتمی، سنبل، جلالیان، سارا، (۱۳۹۷)، احساس امنیت زنان با توجه به طراحی کالبدی در پارک سیفیه ملایر، فصلنامه فضای گردشگری، سال هشتم، شماره ۳۱.
۱۱. حیاتی، حامد، نورمحمدی دهبالائی، لیدا، (۱۴۰۰)، ارزیابی و سنجش عوامل امنیت زنان در پارک‌های شهری با تأکید بر بهره‌وری اجتماعی و امنیت محیطی (نمونه موردی: پارک کودک شهر ایلام)، فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۶۵.
۱۲. دیانت، سعیده، (۱۳۹۱)، بررسی احساس امنیت زنان در فضاهای عمومی مطالعه‌ی موردی: زنان ساکن در محلات مجاور با پارک آزادی شهر شیراز، پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته مطالعات زنان، دانشکده اقتصاد، مدیریت و علوم اجتماعی، دانشگاه شیراز.
۱۳. رضائی، م، (۱۳۹۱)، مطالعه جامعه‌شناختی احساس امنیت زنان در فضاهای عمومی: مطالعه موردی خیابان پاسداران سنندج، چکیده مقالات اولین همایش ملی علمی و پژوهشی زنان و زندگی شهری، ستاد توانمندسازی زنان شهرداری تهران.
۱۴. رفیعیان، مجتبی، جعفری، ساغر، (۱۳۹۹)، سنجش رضایتمندی زنان از کیفیت فضاهای عمومی انحصاری با تأکید بر حس ایمنی نمونه مطالعاتی: پارک بوستان مادران، شهر جدید اندیشه، تهران، پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، سال نهم، شماره پیاپی ۲۸، شماره اول.
۱۵. سلیمی، جلیل، مکنون، رضا، (۱۳۹۷)، فراتحلیل کیفی پژوهش‌های علمی ناظر بر مسئله حکمرانی در ایران، نشریه مدیریت دولتی، دوره ۱۰، شماره ۱، ص ۱-۳۰.

۱۶. صادقی، نرگس، سبحان اردکانی، سهیل، ذاکر حقیقی، کیانوش، (۱۳۹۵). ارزیابی عوامل مؤثر بر تأمین امنیت شهری به منظور افزایش حضور بانوان در فضاهای عمومی شهری (مطالعه موردی: پارک ساعی تهران)، هویت شهر، شماره بیست و هفتم، سال دهم.
۱۷. صفائی پور، مسعود، پیری، فاطمه، امانپور، سعید، شجاعیان، علی، (۱۳۹۴). بررسی احساس امنیت زنان در پارک های شهری با تاکید بر شواص های محیطی (کالبدی) و اجتماعی (نمونه موردی: شهر ایلام)، دوفصلنامه علمی مطالعات پلیس زن، دوره ۱۳۹۴، شماره ۲۳.
۱۸. قزایی، فریبا، رادجهانبایی، نفیسه، رشیدیپور، نازیلا، (۱۳۸۹). بررسی و سنجش حس امنیت در مناطق مختلف شهری (مناطق ۲ و ۱۱ تهران)، دوفصلنامه ی معماری و شهرسازی آرمانشهر، شماره ۴.
۱۹. کرمونا، متیو، (۱۳۹۴). فضای عمومی معاصر، ترجمه آرش ثقفی اصل و اکبر عبدا... زاده طرف، انتشارات طحان، تهران.
۲۰. گلی، علی، (۱۳۹۰). زنان و امنیت در فضاهای عمومی شهری (مطالعه موردی پارک آزادی شیراز)، دوفصل نامه جامعه شناسی تاریخی، دوره ی ۳، شماره ۲.
۲۱. گلی، علی، قاسم زاده، بهنام، فتح بقالی، عاطفه، رمضان مقدم واجاری، یاسمن، (۱۳۹۶). امنیت زنان در فضاهای عمومی شهری و بررسی عوامل فیزیکی مؤثر بر آن (مطالعه ی موردی پارک ائل گلی تبریز)، فصلنامه مطالعات اجتماعی روانشناختی زنان، سال ۱۵، شماره ۴.
۲۲. ماندل، رابرت (۱۳۷۹). امنیت ملی و دفاع از ارزش ها، تهران، انتشارات سازمان عقیدتی سیاسی ناجا.
۲۳. مجیدی خامنه، بتول، آقایی، پرویز، ضرغامی، سعید، رئیسی، حسین، (۱۳۹۹). تحلیل مؤلفه های تأثیرگذار بر احساس امنیت اجتماعی زنان در فضاهای عمومی سبز موردپژوهی: پارک نیاوران، منطقه یک شهرداری تهران، فصل نامه آمایش محیط، شماره ۵۰.
۲۴. معاونی، الهام، رحمانی، هیوا، (۱۳۹۸). تاثیر امنیت و فضای جنسیتی بر افزایش حضور بانوان در فضای شهری (نمونه موردی: پارک بانوان شیراز)، معماری شناسی، سال دوم، شماره ۹.
۲۵. معین، محمد (۱۳۸۴). فرهنگ لغت فارسی، جلد اول، انتشارات امیر کبیر. تهران
26. Cozens, P. (2004), Urban Sustainability and Crime Prevention through environmental Futures Program.
27. Dame, T, G, A. (2002), Women and Community Safety. Duncan BC: CWAV.
28. Dias, L. et al. (2007). Urban security and spatial behavior, syntactic and perceptual analysis of the central area of Porto Alegre. 6th international Space Syntax Symposium. Istanbul.
29. Duncan, BC, Canada.design (CPTED) in Western Australia. Conference paper presented at the 175.
30. Gargiulo, I., Garcia, X., Benages-Albert, M., Martinez, J., Pfeffer, K., & Vall-Casas, P. (2020). Women's safety perception assessment in an urban stream corridor: Developing a safety map based on qualitative GIS. Landscape and urban planning, 198, 103- 779.
31. Lubuva, John and Mtani, Anna (2004), urban space and security: Acase of the dares salaam,safety Audits for women, dares salaam, Tanzania,13-17.
32. Paydar, M., Kamani-Fard, A., & Etmnani-Ghasrodashti, R. (2017). Perceived security of women in relation to their path choice toward sustainable neighborhood in Santiago, Chile. Cities, 60, 289- 300.
33. Qodousi, M. (2000). Urban parks of the past, the present and the future. Journal of Municipalities, 2 (21).
34. sotoudeh,H,A (1996),Fundamental conceptsin sociology, nashr Aqveye Nour: Tehran.
35. Trancik,roger (1986),finding last space, newyork, van nostrand reinhold.
36. Viswanath, K., Seth, S. and Mehra, R. (2015). How Safe is Your City? Safety Audit Report of 8 Cities. New Dehli: Report Published by Safetipin.